

NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
BİREYSEL EMEKLİLİK OTOMATİK KATILIM SİSTEMİ
ÇALIŞANLAR İÇİN BİLGİ NOTU (NİSAN 2017)

Otomatik Katılım Sistemi, çalışma döneminde sahip olduğunuz hayat standardını emeklilikte de koruyabilmeniz için emekliliğe yönelik tasarrufu teşvik eden işyeri temelli emeklilik sistemidir. Bireysel Emeklilik Sistemi'ndeki katılımcı sayısını artırmaya, tasarruf olgusunun tüm kitleleri kapsamına ve tabana yayılmasına yönelik olan Otomatik Katılım; ABD, İngiltere, Yeni Zelanda, İtalya gibi birçok ülkede uygulanmaktadır. Otomatik Katılım ülkemizde de hayata geçtiğinde, kişilere emeklilik döneminde ikinci bir gelir imkânı sunacak, tasarruf açığını azaltırken ekonomiye de uzun vadeli kaynak sağlayıp dalgalanmaların önlenmesine önemli katkılarda bulunacaktır.

Bu amaçla Üniversitemiz çalışanlarına yönelik olarak hazırlanan bilgilendirme notu ile Bireysel Emeklilik Otomatik Katılım Sistemi hakkında bilgi sahibi olunması amaçlanmıştır.

1. Otomatik katılım sistemine kimler dâhil olacaktır?

- TC vatandaşı veya mavi kart sahibi
- 45 yaşını doldurmamış (01.04.1972 ve sonrasında doğanlar)
- Kamu sektörü çalışanları (4c) (çalışan sayısından bağımsız olarak tamamı dâhil edilecektir)
- Özel sektör çalışanları (4a) (Bakanlar Kurulu Kararı tarafından belirlenecek işyerinde bulunan çalışan sayısı göz önüne alınarak dâhil edilecektir)

2.Kamu kurumları ne zaman sisteme katılacaktır?

Kamu kurumları iki kısım halinde, tedrici olarak sisteme dahil edilecektir. Bu kapsamda,

a) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinde 1/4/2017 tarihi itibarıyla mevcut çalışanlar 1/4/2017 tarihinden itibaren ilgili emeklilik planına dahil edilir.

b) 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre, diğer kamu idarelerinde 1/1/2018 tarihi itibarıyla mevcut çalışanlar 1/1/2018 tarihinden itibaren ilgili emeklilik planına dahil edilir.

3. (i) Otomatik katılım zorunlu bir uygulama mı, ve (ii) çalışan katılıma girmek istememe hakkı var mı?

* (i) Otomatik Katılım Sistemine 45 yaşını doldurmamış (01.04.1972 ve sonrasında doğanlar) tüm çalışanlar dahil edilecek ama çıkış serbest olacak. Bu açıdan bakıldığında tam zorunluluktan bahsedilemez.

* (ii) İşveren 45 yaş ve altı her çalışan sisteme dahil etmek ve çalışan da sisteme girmek zorunda; ancak sisteme dahil olduktan sonra 2 ay içerisinde çalışan kendi isteği ile sistemden ayrılabilir. Buna da cayma hakkı deniyor.

4. Otomatik Katılımda Devlet Desteği ve Çalışana Sağlanan Diğer Faydalar

Otomatik katılım devlet tarafından desteklenmektedir.

- Aylık katkı payı üzerinden %25 Devlet Katkısı
- Girişte 1.000 TL ilave Devlet Katkısı
- Emeklilik hakkını kullanmanız durumunda, birikiminizin %5'i karşılığı ek Devlet Katkısı

- Katkı payı ödemelerinizi sizin adınıza işvereniniz takip eder.
- Cayma ve ara verme imkânınız bulunmaktadır.

5.(i) Otomatik katılımdan ne zaman emekli olunacak, ve (ii) katılımdan istendiği zaman çıkıldığında devlet katkısının tamamı alınabilecek mi?

* (i) Mevcut BES'teki şartlar otomatik katılım içinde geçerli; sistemde 10 yıl kalan ve 56 yaş koşulunu sağlayan emekliliğe hak kazanacak,

* (ii) Hayır devlet katkısını hak etmenin süreleri var. Gerek % 25'lik katkı gerekse de ek 1000TL katkıyı hak etme süreleri şöyle:ilkÜç yıl içinde sistemden çıkanlar hiçbir şekilde devlet katkısını alamıyor sadece yatırım gelirlerini alabiliyor.**3 ile 6yıl** arasında çıkanlar devlet katkısındaki birikimlerinin % 15'ini,**6 ile 10 yıl** arasında çıkanlar % 35'ini,**10 yılı** tamamlayanlar % 60'ını alabiliyorlar ve 10 yıl kalan ve 56 yaş koşulunu sağlayanlar devlet katkısının % 100'ünü alabilecek.

6.İşverenin sözleşmeyi imzaladığı gün çalışanlar cayma hakkını kullanabilir mi, cayma hakkını ne zaman kullanabilir?

İşverenin emeklilik sözleşmesi imzaladığı günden bağımsız olarak, çalışana ait ilk katkı payının emeklilik şirketine intikal ettiği tarihi takip eden işgünü çalışana konu ile ilgili şirket tarafından bildirim yapılır. Çalışan, bu bildirimi müteakip **iki ay içinde** cayma hakkını kullanabilir, öncesinde kullanamaz.

7.0-2 ay içerisinde çıkıldığında, çalışanın maaşından BES Kesintisi altında kesilen tutarlar iade edilecek mi?

Cayma Hakkını kullananlara,iki ay içinde maaştan kesilen tutarları ve bunların yatırım gelirleri iade edilecek.

8. Cayma süresinden sonra da sistemden ayrılma imkânı var mı?

Katılımcılar, cayma süresinden sonra da sistemden diledikleri zaman ayrılabilirler. Ancak ayrılma şartları henüz netleşmedi. Yeni yasal düzenlemelerle birlikte netleşmesi bekleniyor.

9. Cayma süresinden sonra sistemde kalmaya devam eden katılımcılara ek bir fayda sağlanacak mı?

Cayma hakkını kullanmayan çalışanlara, mevcut devlet hak ediş koşulları dâhilinde, bir defaya mahsus olmak üzere 1.000 TL ek devlet katkısı ödenecek.Ayrıca katılımcılara, emekliliğe hak kazandıkları zaman, en az 10 yıllık gelir sigortası almayı tercih etmeleri durumunda, birikimlerinin %5'i kadar da ek devlet katkısı ödemesi yapılacaktır.

10.Cayma ve ayrılma işlemi nasıl gerçekleştirilecektir?

Cayma ve ayrılma talepleri, bireysel olarak Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş.'ne yapılacaktır. Başvurular Şirkete ait Bireysel İnternet Şubesinden, Mobil İnternet Şubesinden ve Çağrı Merkezinden (0.850.222.97.00 veya 444.97.00) yapılabilecektir.

11.Çalışanın ödemelere ara verme imkanı var mıdır? Bu talep nasıl yapılacaktır?

Çalışanın talebi üzerine katkı payı ödemelerine ara verilebilir ancak 3 ayın sonunda tekrar katkı payı tahsil edilmeye başlanır. Çalışanın 3 ayda bir söz konusu talebini yinelemesi gerekir. Ara verme talebi Şirketin bireysel internet veya mobil internet şubesinden ve Çağrı Merkezinden (0.850.222.97.00 veya 444.97.00)bireysel olarak yapılacaktır.

12.Çalışan caydıktan/ayrıldıktan sonra istediği zaman tekrar sisteme girebilir mi?

Cayma/ayrılma işlemi gerçekleştirilen bir çalışanın, kendi talebi doğrultusunda, tekrar sisteme dâhil edilmesi mümkün değildir.

Ancak, aynı işyerinde çalışmaya devam eden ve (1) nolu sorunun yanıtında belirtilen koşulları sağlayan çalışanlar Müsteşarlıkça belirlenen usuller kapsamında ortalama iki yılda bir tekrar sisteme dahil edilir

13.Sistemden çıkıp tekrar giriş yapan bir çalışan, sistem kapsamında sunulan avantajlardan aynı şekilde yararlanmaya devam edebilecek midir?

(i) Devlet Katkıları Açısından: Sistemden çıkıp tekrar giriş yapan bir çalışan, %25'lik devlet katkısından tekrar faydalanabilir ancak önceki hak edişe ilişkin süre kazanımlarını kaybedeceğinden hakediş süresi yeniden başlar.

Bununla birlikte, 1.000 TL başlangıç devlet katkısı, sisteme girişte bir defaya mahsus olmak üzere verildiğinden, söz konusu katkıdan tekrar faydalanamaz.

Sistemden emekli olması durumunda, %5'lik ilave devlet katkısından faydalanması mümkündür.

(ii) Emekliliği Hak Kazanma Açısından: Çalışanın daha önce sistemde geçirdiği süreler emekliliğe esas süresine sayılmaz.

14.İşyeri değiştirdiğinde; yeni işyerinde otomatik katılım kapsamında emeklilik planı varsa nasıl bir yöntem izlenecektir?

Çalışan, işyeri değişince yeni işyerindeki plana birikimleriyle birlikte geçiş yapar.

15. Ne Kadar Katkı Payı Ödenecek?

Ödenecek katkı payı tutarı prime esas aylık kazancın %3'ü kadar olacaktır ve çalışanın maaşından otomatik olarak kesilecektir. Örneğin, prime esas aylık kazancınız 3.000 TL ise katkı payınız 90 TL olacak. İsterseniz daha yüksek emeklilik birikimine ulaşmak için daha yüksek katkı payı ödeyebilirsiniz.Çalışan bu tutardan daha yüksek tutarda ödeme yapmak isterse,şirketin bireysel internet veya mobil internet şubesinde ve Çağrı Merkezinden (0.850.222.97.00 veya 444.97.00) bireysel olarak başvuru yapabilir.

16.Çalışan ödediği katkı paylarının takibini nasıl yapacaktır?

Çalışan ödemiş olduğu katkı paylarını ve hesabına ait diğer bilgileri, şirketin bireysel internet veya mobil internet şubesinde takip edebilir.

Ayrıca, Takasbank internet sitesinde de çalışanların birikimini takip edebileceği bir portal bulunmaktadır.

17.Otomatik katılım sözleşmeleri kapsamında çalışanlar ek katkı payı ödemesi yapabilirler mi? (Düzenli yatırılan katkı payının dışında)

Çalışanlar dışarıdan ek katkı payı ödemesi yapamaz.

18.Bir gün çalışıp işten ayrılan ve bu sebeple hizmet akdine ilişkin işlemi tamamlandığında çoktan işten ayrılmış çalışanlar sisteme dâhil edilecek midir?

Prime esas kazanç/emeklilik keseneğine esas aylık (matrah) tutarı oluşan çalışanlar gün sayısına bakılmaksızın sisteme dahil edilir.

19.Çalışana ücret ödenmeyen günlerde (ücretsiz izin, rapor vb.) katkı payı hesabı nasıl yapılacaktır?

Katkı payı kesintisinde, çalışanın prime esas kazanç/emekli keseneği matrahı esas alınır ve prime esas kazancı/emekli keseneğini etkileyen her türlü sebep katkı payı kesintisinin hesaplanmasında dikkate alınır. SGK matrahının oluşmadığı veya çalışanın ücret almadığı dönem için katkı payı ödemesi yapılmaz ve şirkete bu yönde bilgi verilir.

20.Bazı çalışanların çalışma saatleri ve aldığı ücretler sabit değildir. Bu ve buna benzer çalışanların maaşından yapılacak katkı payı ödemelerinde farklı bir yöntem uygulanacak mıdır? Prim vb. ek ücretler için katkı payı ödemesi yapılacak mıdır?

Farklı bir yöntem bulunmamaktadır. Çalışanın SGK'ye iletilen matrah tutarı üzerinden katkı payı hesap edilecektir. Bu kapsamda, çalışanın matrahına yansıyan tüm ödemelerden katkı payı kesintisi yapılır.

21.Çalışanın maaşı üzerinde haciz/nafaka gibi yasal kesintiler varsa katkı payı ödemesi için maaşından kesinti yapılabilir mi?

Prime Esas Kazanç/Emekli Keseneğine esas matrah etkilenmediği sürece ödenecek katkı payı tutarı değişmez.

22.İşsiz kalan bir çalışan otomatik katılım sisteminde kalmaya devam edebilir mi? İşyeri değiştirdiğinde; yeni iş yerinde otomatik katılım kapsamında emeklilik planı yoksa mevcut emeklilik planına devam edebilir mi?

Çalışanın, işyerini değiştirmesi ve yeni işyerinde sunulan bir emeklilik planı bulunmaması veya kişinin çalışma ilişkisinin sona ermesi hallerinde, önceki işyerinde dâhil olduğu emeklilik planı kapsamında, en az ilgili takvim yılının ilk altı ayında uygulanacak aylık asgari brüt ücretin %3'ü oranında katkı payı ödeyerek sistemde kalmaya devam etmesi mümkündür.

23.Hali hazırda Mevcut BES'i olanlar,devletin % 25'lik katkı dışında ek 1.000,00TL'lik katkıdan yararlanabilecek mi?

Hayır, bu hak sadece otomatik katılım için ve cayma hakkını kullanmayan kişiler için geçerlidir.

24.Otomatik katılım dışında, bireysel emeklilik sisteminde (BES) sözleşmesi olan çalışanlar otomatik katılıma dahil olacak mıdır?

Evet, otomatik katılım sistemine dahil olma şartı taşıyan tüm çalışanlar sisteme dahil olacaktır. Bu kapsamda, halihazırda BES sözleşmesi olanlar için de ayrıca bir otomatik katılım hesabı açılacaktır ve Kazanılan haklar ayrı ayrı takip edilecektir.

25. BES'i olan kişiler mevcut emeklilik planını iptal ettirip,otomatik katılıma kendi istekleri ile geçerlerse kayıpları olur mu?

Olur, çünkü kanun böyle bir hak tanımadığı için mevcut BES'teki süre,birikim,devlet katkısını hak etme gibi tüm haklar kaybolur.Sıfırdan sisteme giriliyormuş gibi otomatik katılıma girilir.

26. Mevcut BES sözleşmeleri Otomatik Katılım Sistemi'ne aktarılabilir mi?

Mevcut sözleşmeler Otomatik Katılım Sistemi'ne aktarılamayacaktır.

27.Otomatik katılım kapsamında elde edilen emeklilik ve devlet katkısına esas süreler, diğer BES sözleşmeleri kapsamında elde edilen emeklilik ve devlet katkısına esas süreler ile birleştirilebilir mi?

Hayır, birleştirilemez.

28.Otomatik katılım kapsamı dışında BES sözleşmesi olan bir katılımcı için uygulanan devlet katkısı limiti bu sözleşmeler için de geçerli olacak mıdır? Yoksa otomatik katılım için devlet katkısı üst sınırı ayrıca mı belirlenmektedir?

Otomatik katılım kapsamındaki sözleşmeler için devlet katkısı üst sınırı BES sözleşmelerinin devlet katkısı limitinden ayrı hesaplanacaktır. Örneğin, 2017 yılı için otomatik katılım kapsamı dışındaki sözleşmesi için azami 5.332,50 TL devlet katkısı hesaplanırken, otomatik katılım kapsamındaki sözleşmesi için ayrıca 5.332,50 TL devlet katkısı hesap edilir.

29.Otomatik katılım kapsamında çalışandan sisteme girişte, sistemde kaldığı sürece ve sistemden çıkışta hangi ücretler alınır?

Çalışandan sisteme girerken veya ayrılırken herhangi bir kesinti yapılmaz. Sistemde bulunduğu sürece çalışanların emeklilik hesabındaki birikimleri üzerinden yalnızca fon işletim gider kesintisi (FİGK) **%0,18** yapılabilir.

30.Otomatik katılımında çalışanlara verilecek devlet katkıları fonda değerlendirilecek mi? Değerleme nasıl olacak?

Devlet katkıları, taahhüt olarak hesaplanmakta ve taahhüt edilen bu tutarlar çalışanın devlet katkısı hesabında, şirketin internet sitesinden takip edebilecek bir şekilde kayıt altına alınmaktadır. %25'lik devlet katkısı tutarları, devlet katkısı ödemesinin hesaplandığı ayı takip eden takvim yılı başlarında, TÜFE değişimleri dikkate alınarak değerlendirilir.

Çalışanın hakedişi olması durumunda, hak kazanılan kısım nakden ödenir ve bu tutarlar devlet katkısı fonlarında yatırıma yönlendirilir.

31.Fonlar hangi yatırım araçlarında değerlendirilecektir?

Fonlar ilgisine göre; kamu/özel borçlanma araçları, mevduat, katılma hesabı, kira sertifikası, hisse senedi, değerli maden, yabancı menkul kıymet, borsa para piyasası, ters repo vb. çeşitli faiz içeren veya içermeyen yatırım araçlarında değerlendirilir.

32. Çalışanlar birikimini nasıl alabilir?

Çalışanlar birikimini 3 yolla alabilir:

- **Toplu Para**
- **Programlanmış Geri Ödeme:** Kendi belirleyeceği tutarda emekli maaşı şeklinde alır ve parasının tamamı sonlanıncaya kadar devam eder.
- **Yıllık Gelir Sigortası*:** Ömür boyu emekli maaşı şeklinde alır.

**Bu tercihi kullanan çalışan, birikiminin %5'i kadar daha ek devlet katkısı teşvikinden faydalanabilir.*

33. Çalışanlar istedikleri emeklilik şirketini seçebilirler mi?

Hayır, işverenler çalışanları adına, Hazine Müsteşarlığı tarafından uygun görülen bir veya birden fazla emeklilik şirketi ile sözleşme yapabilir.

34.İşveren yeni bir çalışan istihdam ettiğinde; söz konusu çalışan; (i) önceden sisteme girmiş ve ayrılmışsa, (ii) önceden sisteme girmiş ve devam ediyorsa, (iii) daha önce sistemle hiç tanışmamış ise sisteme dahil edilmesi nasıl olacaktır?

(i) TC vatandaşı veya mavi kart sahibi, 45 yaşını doldurmamış (01.04.1972 ve sonrasında doğanlar), Kamu sektörü çalışanları (4c) (çalışan sayısından bağımsız olarak tamamı dâhil edilecektir), Özel sektör çalışanları (4a) (Bakanlar Kurulu Kararı tarafından belirlenecek işyerinde bulunan çalışan sayısı göz önüne alınarak dâhil edilecektir) yeni işvereni tarafından (işveren otomatik katılım sistemi kapsamında ise) yeniden sisteme dahil edilir.

(ii) Yeni işvereni otomatik katılım sistemi kapsamında ise, çalışan yeni işyerinde sunulan emeklilik planına geçiş yapar. Yeni işvereni otomatik katılım sistemi kapsamında değilse, işveren kapsama

alınana kadar çalışan dilerse iş yeri değişikliğini izleyen ay sonuna kadar hesabının bulunduğu emeklilik şirketine bildirim yaparak eski planına dışarıdan katkı payı ödeme yapmaya devam edebilir ve yeni işveren otomatik katılım sistemi kapsamına dahil olduğunda sunulacak olan işyeri bazlı emeklilik planına dahil olur.

(iii) Otomatik katılım sistemine katılması belirlenen çalışanlar, işvereni tarafından (işveren otomatik katılım sistemi kapsamında ise) sisteme dahil edilir.

35. İşveren olarak otomatik katılım uygulaması kapsamındaki yükümlülüklerim nelerdir?

a) Emeklilik şirketinin (şirket) seçimi: 5510 sayılı Kanunun 12 nci maddesi kapsamındaki her işveren çalışanları adına bir emeklilik şirketi ile sözleşme yapmakla yükümlüdür.

b) İşveren tarafından iki aylık cayma süresi dönemi için faizsiz fon seçilecektir. Personel,bireysel emeklilik sistemine dahil edildiği bilgisini aldıktan sonra isterse Şirketin Bireysel İnternet şubesinden veya mobil internet şubesinden fon değişikliğini gerçekleştirebilir.

c) Katkı payının ödenmesi: İşveren, katkı payını çalışanın ücretinden kesip emeklilik şirketine aktarmakla yükümlüdür.

ç) Devir imkanı: İşveren; operasyonel gereklilikleri dikkate alarak, şirket seçimi ve katkı payının kesilmesi hariç diğer yükümlülüklerinin icrasını emeklilik şirketine bırakabilir.

İşverenin yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca idari para cezası söz konusu olacaktır.

36.İşverenler anlaşılmış olduğu emeklilik şirketini değiştirebilir mi?

İşverenin emeklilik şirketini değiştirmesi aktarım olarak tanımlanmakta olup, işverenin şirket ile yapacağı emeklilik sözleşmesinin imza tarihinden itibaren 2 yıl, aktarılan şirkette ise 1 yıl kaldıktan sonra farklı bir emeklilik şirketine geçmesi mümkündür.

Bu metinde yer alan tüm sorular ve cevaplar 4632 Sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununu değiştiren 6740 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun çerçevesinde ve Hazine Müsteşarlığı'nın Sektöre sunduğu Yönetmelik Taslağı ve ilgili duyurular göz önünde alınarak hazırlanmıştır. İlgili Yönetmeliğin yayımı ile birlikte yayımlanan yönetmelik içeriğinde bu metinde verilen bilgilerden farklı usuller öngörülebilir.